

Svojanov

Kraj: Pardubický

Správní obvod: Polička

Nadmořská výška: 460 m n. m.

Počet obyvatel: 334

Adresa URL: www.mestyssvojanov.cz

Okres: Svitavy

GPS souřadnice: 49.624625N, 16.410201E

První pís. zmínka: 1287 (737 let)

PSČ: 569 73

Památky a zajímavosti Svojanov

Mezi nejvýznamnější pamětihodnosti obce se řadí především Svojanovský hrad, kostel sv. Mikuláše ve Starém Svojanově ze 13. století a poutní místo Marie z Magdaly zvané Majdalenka.

Hrad Svojanov

Uprostřed hlubokých lesů nad romantickým údolím řeky Křetínky stojí malebný hrad Svojanov, jeden z nejstarších královských hradů u nás. Je to jediný hrad v republice, v jehož architektuře se mísí gotika s empírem, tedy středověk s 19. stoletím.

Hrad Svojanov založil v polovině 13. století český král Přemysl Otakar II. k ochraně zemské obchodní stezky spojující Litomyšl s Brnem. Původní hrad nesl německé jméno Fürstenberg a byl velmi pevný.

Dominantu dodnes tvoří válcová věž zvaná hláska, proti přístupové cestě se obracející ostrým břitem. Hrad obepíná mohutná hradba, jejíž síla zdíva dosahuje místy až 8 metrů. Původní raně gotický palác se dodnes dochoval ve zdivu nynějšího tzv. Nového stavení.

Po smrti krále Přemysla hrad získala královna vdova Kunhuta, která zde žila se svým druhým manželem Závišem z Falkenštejna. Záviš byl ambiciózním šlechticem své doby. Jeho snahou bylo vytvořit spojenectví mezi českým a uherským králem. Po smrti Kunhuty se Záviš oženil s uherskou princeznou Alžbětou, sestrou krále Ladislava. Když se jim narodil syn, chtěli mu uspořádat na Svojanově velkolepé křtiny, na nichž se měli setkat oba králové. Intrikami české šlechty však bylo Závišovo jméno pošpiněno u českého krále Václava II., proto byl Záviš zajat na Pražském hradě, uvězněn a nakonec 24. srpna 1290 popraven pod hradem Hlubokou. K naplnění Závišových cílů tak nikdy nedošlo a na Svojanově se uzavřela epizoda nejslavnějších dějin hradu.

Král Karel IV. Svojanov ve svém zákoníku Majestas Carolina zařadil mezi 11 nejvýznamnějších českých hradů, které neměly být nikdy prodány nebo zastaveny. Toto přání ale nedodržel již Karův syn král Zikmund, který hrad předal do držení pánům z Boskovic. Páni z Boskovic vybudovali důmyslný systém pozdně gotického opevnění se sedmi baštami a domem zbrojnošů, který patřil v té době k nejpokrokovějším u nás.

Další držitelé hradu - Trčkové z Lípy nechali postavit na původní hradbě nový renesanční palác.

Roku 1569 byl hrad poškozen požárem, poté byl sice ještě opraven, ale byl využíván spíše jako hospodářské centrum panství. V 19. století se v jeho držení vystřídala řada méně významných majitelů a v části areálu byla vybudována továrna na zpracování grafitu.

Okolo roku 1805 byly romanticky upraveny hradební ochozy a do vnitřního nádvoří proražena nová brána.

Po požáru roku 1842 byl hrad částečně přestavěn v empírovém stylu, svou nynější podobu tehdy dostal hradní palác, od té doby nazývaný Nové stavení, a vstupní budova.

V roce 1910 hrad zakoupilo město Polička a zahájilo první zabezpečovací práce jednotlivých budov, věže i hradeb. V roce 1953 byl Svojanov znárodněn a v 70. a 80. letech proběhla rozsáhlá, ne však vždy citlivě prováděná rekonstrukce. V roce 1992 byl hrad navrácen do vlastnictví městu Poličce a také v současnosti probíhají postupné obnovovací práce. Jejich cílem je navrátit celému komplexu podobu z 2. poloviny 19. století.

www.svojanov.cz

